

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 59/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. Č., Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 12/2009 a jeho uznesením z 10. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. Č. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2010 doručená sťažnosť JUDr. P. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 12/2009 a jeho uznesením z 10. novembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol obžalovaný za zločin nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov podľa § 298 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Trestné konanie je vedené Okresným súdom Lučenec (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 T 224/2008. Uznesením z 2. decembra 2008 okresný súd obžalobu odmietol a vrátil vec okresnému prokurátorovi Okresnej prokuratúry Lučenec (ďalej len „okresný prokurátor“), pretože zistil závažné procesné chyby spočívajúce v porušení práv obhajoby. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľ nebol upovedomený o možnosti oboznámiť sa s výsledkami vyšetrovania po jeho doplnení. Proti uzneseniu okresného súdu podal okresný prokurátor v Lučenci sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že sťažovateľ pri výsluchu vyhlásil, že sa vzdáva práva preštudovať vyšetrovací spis, toto právo nechcel využiť, pričom poukázal na to, že ide o právo obvineného, nie o jeho povinnosť.

Krajský súd zrušil napadnutým uznesením rozhodnutie okresného súdu a uložil mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že síce došlo k formálnemu pochybeniu, avšak v priebehu dovtedajšieho konania sťažovateľ mal možnosť uplatniť práva obhajoby a má k dispozícii kópiu celého spisového materiálu. Uviedol tiež, že je otázne, či ide o závažné porušenie práv sťažovateľa, a okresný súd mu má umožniť preštudovať spis v rámci prípravy na pojednávanie.

Sťažovateľ nesúhlasí s rozhodnutím krajského súdu. Vo svojej sťažnosti uvádza, že *„Podľa môjho názoru postupom vyšetrovateľa, prokurátora a v konečnom dôsledku aj postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici, bolo v rámci trestného konania porušené moje právo na obhajobu.*

To z toho dôvodu, že hoc som sa pri výsluchu konanom dňa 23.5.2008 výslovne vzdal práva na preštudovanie spisového materiálu, vyšetrovateľ po doplnení dokazovania v prokurátorom špecifikovanom rozsahu, mal v súlade s ustanovením § 208 ods. 1

Trestného poriadku, opätovne mi umožniť preštudovanie spisu a vyjadriť sa k výsledkom dokazovania vykonaného po vrátení veci prokurátorom. V tejto súvislosti per analógiám poukazujem na komentár k Trestnému poriadku str. 541 hod 15, autorského kolektívu Š. M.

Takto mi vyšetrovateľom bola odňatá možnosť vyjadriť sa k výpovedi znalca Ing. P. a jeho znaleckým záverom obsiahnutým v doplnku znaleckého posudku. Mám za to, že vzdanie sa práva na preštudovanie spisu zo dňa 23.5.2008 nemožno vzťahovať aj na následné celé prípravné konanie po vrátení veci prokurátorom na doplnenie dokazovania, nakoľko v tom čase mi doplnenie dokazovania a jeho výsledky, uskutočnené na základe pokynu nemohli byť objektívne známe. Pritom samotná vyšetrovateľka konštatuje dňa 23.6.2008, že o opätovnom preštudovaní spisu som nebol ani len vyrozumený.

Opačný právny názor považujem za absurdný a v konečnom dôsledku za protiprávny a nezákonný. Takýmto právnym výkladom, per analógiám, by sa obžalovaný, po tom čo sa vzdal práva podať odvolanie, zároveň vzdal tohto práva aj proti rozhodnutiu súdu vyhlásenom po tom, čo vec odvolací súd vrátil na nové rozhodnutie. ...

Je porušením práva na obhajobu obžalovaného, ak mu nebolo umožnené oboznámiť sa so všetkými dôkazmi o skutočnostiach, ktoré sú mu kladené za vinu. (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 To 72/2003, publikované pod č. R 31/2008).

Zásada práva na obhajobu vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku je zásadou ústavnou (čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 3 písm. b/ a c/) a vzťahuje sa na celé trestné konanie. Jej zabezpečenie je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní ako aj súdu, keďže právo na obhajobu je dôležitým predpokladom zistenia skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, ako aj predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. (Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Tz 9/2006, publikovaný pod č. R 74/2008) ...

... sa samotná obžaloba nezaoberá otázkou motívu a zavinenia v zmysle § 15 Trestného zákona, aj keď je táto otázka primárnou pre právnu kvalifikáciu skutku, keďže zločin nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov, podľa § 298 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona je výsostne úmyselným trestným činom, keď

z hľadiska subjektívnej stránky sa pri tomto trestnom čine vyžaduje úmyselné zavinenie (Komentár Trestného zákona, kol. O.j S. a kolektív). Otázkou subjektívnej stránky trestného činu sa však obžaloba ani len nezaoberá.

Uvedená skutočnosť je v rozpore aj so Stanoviskom trestného kolégia Najvyššieho súdu SSR z 30. 11. 1970, č. Tpj 28/70-III., v zmysle ktorého záver o zavinení páchatel'a sa musí vždy preukázať výsledkami dokazovania a musí z nich logicky vyplývať. Absencia špecifikácie zákonných znakov trestného je podľa môjho názoru závažným porušením platnej právnej úpravy, ktoré taktiež samo osebe je dôvodom pre postup súdu v súlade s ustanovením § 244 ods. 1 Trestného poriadku.

Napriek mojej námietke sa odvolací súd s touto námietkou nielen nevyporiadal, ale ani len nezaoberal“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„majúc za to , že právoplatným uznesením a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 10.11.2009 č. k 5 To 12/2009 bolo porušené moje základné právo zaručené v čl. 47 ods. 2 , čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5, a 8, ako moje základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3,5, a 8.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd najskôr skúmal, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti, a zistil, že sťažovateľ nepripojil splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, ani nepožiadaval ústavný súd o jeho ustanovenie. Zákon o ústavnom súde neobsahuje ustanovenie, ktoré by pripúšťalo výnimky z požiadavky povinného právneho zastúpenia v konaní o sťažnosti, a teda takým dôvodom nemôže byť ani dosiahnuté vzdelanie v odbore právo ani výkon advokácie. Chýbajúce splnomocnenie je odstrániteľným nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti. Ústavný súd však sťažovateľa nevyzýval na jeho doplnenie, pretože zistil, že je daný iný dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý bráni jej meritórnemu prerokovaniu.

Pri preskúmaní sťažnosti na predbežnom prerokovaní ústavný súd vychádzal z vymedzenia predmetu sťažnosti v jej závere, hoci táto nebola výslovne označená ako petit, má však náležitosti petitu a je dostatočne presná a zrozumiteľná, t. j. nevyvoláva pochybnosti o tom, porušenie ktorého základného práva, ktorým orgánom verejnej moci, v akej veci a akým spôsobom žiada sťažovateľ vysloviť.

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv uznesením krajského súdu sp. zn. 5 To 12/2009 z 10. novembra 2009, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 T 224/08 z 2. decembra 2008 o odmietnutí obžaloby a okresnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Sťažovateľ teda namieta porušenie svojich práv uznesením súdu vydaným v trestnom konaní, ktoré nie je konečným rozhodnutím o obžalobe, rozhodnutím o vine a treste, ale ide o parciálne rozhodnutie v rámci trestného konania, ktoré je výsledkom posúdenia záverov prijatých okresným súdom na predbežnom prerokovaní obžaloby, ktorého cieľom bolo preskúmať, či obžaloba má základ vo výsledkoch vykonaného prípravného konania a umožňuje nariadiť vo veci hlavné pojednávanie, alebo je potrebné rozhodnúť inak podľa § 244 ods. 1 Trestného poriadku. Na základe tohto rozhodnutia krajského súdu bude ďalej vo veci konať okresný súd, pred ktorým sťažovateľ môže uplatniť námietku o porušení práva na obhajobu. Ak by v priebehu konania nedošlo k náprave, sťažovateľ môže využiť riadne a mimoriadne opravné prostriedky proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorých vyčerpanie je podmienkou prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Uvedené konštatovanie vychádza z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd nie je oprávnený prijať na ďalšie konanie sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby vo veci porušenia jej základných práv alebo slobôd, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 ústavy má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody (II. ÚS 54/02).

Ústavný súd konštantne uvádza vo svojej judikatúre, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04).

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany príslušných orgánov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (podobne napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05). Právomoc ústavného súdu zasiahnuť do neskončeného trestného konania je daná len výnimočne vtedy, ak rozhodnutie orgánu verejnej moci, jeho opatrenie alebo iný zásah znamená porušenie základného práva alebo slobody, ktoré už nepodlieha prieskumu iným orgánom verejnej moci alebo ho nie je možné odstrániť v inom konaní (napr. rozhodnutie o väzbe).

Ak o závažných procesných pochybeniach, ktorými sa porušujú aj niektoré zo základných práv alebo slobôd, je oprávnený a povinný rozhodnúť všeobecný súd na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov upravených v príslušnom procesnom poriadku, je právomoc ústavného súdu pred ich vyčerpaním vylúčená (IV. ÚS 10/02).

Zo sťažovateľom predloženej výzvy okresného súdu z 24. novembra 2009 vyplýva, že okresný súd mu umožnil preštudovať si spisový materiál a písomne sa k nemu vyjadriť. Ústavný súd poukazuje na konštatovanie krajského súdu v napadnutom uznesení, že až *„Podľa obhajoby obvinených bude zistiteľné, či nedanie im možnosti preštudovať doplnenie dokazovania v prípravnom konaní znamená porušenie práv obhajoby alebo nie“*. Posúdenie tejto otázky je teda v právomoci okresného súdu, rovnako ako otázka právnej kvalifikácie skutku a posúdenie, či konaním sťažovateľa boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, ktorého spáchanie sa mu v obžalobe kladie za vinu. V závislosti na jeho rozhodnutí má sťažovateľ možnosť využiť opravné prostriedky v rámci sústavy všeobecných súdov. Až v prípade, ak by nedošlo k náprave namietaného porušenia jeho základných práv, sa sťažovateľ môže domáhať ich ochrany podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Na základe týchto záverov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2010